

ตำบลลูกช้าง

อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

อนุรักษ์ป่า คงต้นทุนชีวิต ชุมชนพึ่งตนเอง

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๒๓ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๒๔ กลไกการขับเคลื่อน
- ๓๐ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๔๐ แผนที่ความรู้
- ๔๒ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๔๖ ภาคนวนก

นิยามความปลอดภัยของตำบลภูซาง

"พึ่งตนเอง สร้างความสูงส่งสู่ครอบครัว"

โมเดลภูซาง : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

การสนับสนุน

พัฒนาคน กลไก
(คณะกรรมการ
โครงการฯ)

งบประมาณ

องค์ความรู้

การต่อยอดงาน
เศรษฐกิจพอเพียง
ในชุมชน

ทีมงาน
ภาคสนาม
ปตท.

พัฒนากักขะชุมชน
(ศึกษาดูงานและ
แลกเปลี่ยนความรู้)

ระบบการจัดการ

เครื่องมือ

การเชื่อมโยง
เครือข่ายการเรียนรู้
ระหว่างZone

บริบทชุมชน

กระบวนการ

การเตรียมความพร้อมและจัดทำแผน
เก็บ/วิเคราะห์ข้อมูลชุมชน กำหนดนิยามความพอเพียง

การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ
โครงการฯ
อบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้แผน
ตำบลวิถีพอเพียง

การติดตามและสรุปบทเรียนต่อเนื่อง

- ประชุมประจำเดือน
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในและนอกตำบล
- สรุปบทเรียนเพื่อยกร่างแผนประจำปี

การจัดการความรู้

- พัฒนานักจัดการความรู้และวิทยากรชุมชน
- จัดทำชุดความรู้
- พัฒนาสื่อการเรียนรู้

ผลลัพธ์เด่น
ที่เกิดขึ้น

ประโยชน์ที่ได้

- ลดรายจ่าย=เพิ่มรายได้
- ประหยัด อดออม
- อนุรักษ์ทรัพยากร
- เกษตรทางเลือก
- พลังงานทางเลือก
- การจัดการวัฒนธรรมไทลื้อ

สภาพแวดล้อม

ตำบลภูซาง จังหวัดพะเยา เดิมเป็นเมืองเก่าแก่ของล้านนาไทย เรียกว่า "เมืองเชียงแวง" ตามหลักฐานจากพงศาวดารโยนก ระบุว่า เชียงแวงเป็นเมืองหนึ่งของอาณาจักรญากยาว (ปัจจุบัน คือ อ.ญากยาว จ.พะเยา) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๘๐๐ ปี เป็นเมืองที่เกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกับเมืองเทิง เมืองล่อ เมืองคอบ กิ่งอำเภอภูซางขึ้นเป็นอำเภอภูซาง ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ จังหวัดพะเยา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๘๕ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๘๒๒ กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับกับเนินเขา ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาและป่าไม้ สภาพภูมิอากาศร้อนชื้น มีจำนวนประชากรโดยประมาณ ๖,๕๖๗ คน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๒ หมู่บ้าน ชาวตำบลภูซางส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดน่าน มีภาษาไทลื้อเป็นภาษาท้องถิ่น ซึ่งประชากรประมาณร้อยละ ๕๐ พูดภาษาไทลื้อ และอีกประมาณร้อยละ ๕๐ พูดภาษาพื้นเมือง (คำเมือง) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด กระเทียม หอมแดง และถั่วลิสง ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ

ความเป็นมา

ตำบลภูซาง มีเรื่องราวและสถานการณ์ที่เข้ามากระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งนี้ มีการแบ่งช่วงเวลาของการพัฒนาการ แต่ละยุคได้ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๙

ยุคการตั้งถิ่นฐาน

มีกลุ่มคนสองกลุ่มที่ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่

กลุ่มแรก คือ กลุ่มคนเมืองที่ย้ายถิ่นฐานมาจาก อ.บัว อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ยุคนั้นสันนิษฐานว่าเป็นบ้านบัว บ้านท่าวังผา ในเขตเมืองนันทบุรีศรีน่าน) โดยประกอบไปด้วยทั้งกลุ่มคนเมือง และกลุ่มคนไทลื้อ ที่เป็นชาวนันทบุรีศรีน่าน โดยพื้นที่แรกๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน คือ แถบบ้านป่าสัก บ้านฮวก บ้านทุ่งคิ้ว และบ้านหนองเลา

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มคนไทลื้อจากเมืองสิบสองปันนาที่เริ่มจากการอพยพโยกย้ายมาอยู่ในเขตเมืองเชียงคำแต่ดั้งเดิมแล้วค่อยโยกย้ายเข้ามาอยู่ในเขตบ้านหนองเลา ต.ภูซาง หลังจากนั้นก็เริ่มขยายครัวเรือนไปอยู่ตามบ้านห้วยไฟ บ้านสถานและบ้านอื่นๆ รอบด้านมากขึ้น ต่อมาคนไทลื้อในแถบบ้านห้วยไฟ (ดั้งเดิม) จึงเริ่มชวนญาติพี่น้อง และเพื่อน

บ้านดั้งเดิมในเขตสิบสองปันนาให้ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่ร่วมกันมากขึ้น เนื่องจากมีคนอยู่ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มคนเมือง และกลุ่มคนไทลื้อ การทำกินก็จะต่างกันไปตามลักษณะของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ คนเมืองก็จะเน้นที่การปลูกข้าวไร่และข้าวนา กลุ่มรวมทั้งปลูกพริกและปลูกยาสูบ ในขณะที่กลุ่มคนไทลื้อ ก็จะปลูกเหมือนๆ กัน แต่ปลูกฝ้ายเสริมด้วย เพราะคนไทลื้อมีความชำนาญเรื่องการทอผ้า

นอกจากการปลูกข้าวกินเองแล้ว ชาวบ้านยังได้มีการปลูกพืชเพื่อการค้าขาย ได้แก่ พืชจำพวกฝ้าย (รวมทั้งผ้าฝ้ายทอ) พริก และยาสูบ (ที่ตากแห้งหั่นฝอย และมัดเป็นก้อนแล้ว) เป็นต้น รวมทั้งพืชจำพวกหอม และกระเทียม ที่เริ่มเป็นที่ต้องการมากขึ้นในเวลาต่อมา

ในขณะที่ของใช้จำพวกหม้อ ไห จานชาม ชาวบ้านนิยมใช้หม้อดิน (เครื่องปั้นดินเผา) และเครื่องจักสาน ซึ่งในพื้นที่มีช่างปั้น (เรียกว่า สล่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง) บั่นหม้อดินใช้ ในขณะที่เครื่องจักสานก็จะสานใช้กันเองภายในครัวเรือน หากครัวเรือนที่ทำไม่เป็นก็นำสินค้าตัวอื่นมาแลกเปลี่ยนกันไปได้ หม้อดินสามารถใช้ในการนึ่งข้าว โดยซึ่งนึ่งข้าวก็จะใช้ไม้ขนาดใหญ่เจาะ

ตรงกลางให้เป็นรูเพื่อใส่ข้าวเหนียว และวางเหนือหม้อดินที่ใช้ต้มข้าว

ในช่วงสงครามอินโดจีน พื้นที่ตำบลภูซางเป็นพื้นที่สงครามระหว่างอังกฤษที่เข้าครอบครองพม่า และญี่ปุ่นที่นำฐานทัพมาตั้งอยู่ในส่วนของประเทศไทย ในช่วงเวลานั้นแม้ชาวภูซางไม่ได้เข้าสู่สงคราม แต่ก็สร้างผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอยู่ไม่น้อย ทุกครัวเรือนต้องซุกหุหลุมหลบภัยอยู่ โดยเอาไม้มาทับไว้ด้านบน และหาหินมากลบตามคำสั่งของกำนัน การไปทำอะไร ทำนา ก็กังวลในเรื่องของความไม่ปลอดภัย ผู้ใหญ่บ้านจะมีเกราะ หากมีเสียงเครื่องบินในยามค่ำคืน ก็จะเคาะเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านปิดไฟ และหลบเข้าไปอยู่ในหลุมหลบภัย

พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๓๕

ยุคพัฒนาเศรษฐกิจ

ยุคนี้ยาสูบเริ่มเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ เนื่องจากอำเภอโกล้งเคี้ยงมีบริษัทเอกชนได้ทำการสร้างโรงบ่มยาสูบ โดยในช่วงเวลานั้นนอกจากชาวบ้านจะปลูกเองเพื่อนำไปขายให้กับโรงบ่มแล้ว เกษตรกรยังสามารถยืมต้นกล้า ยืมยา และยืมปุ๋ย จากบริษัทเอกชนไปก่อนได้ หลังจากนั้นเมื่อนำยาสูบมาขาย ก็จะหักต้นทุนเหล่านี้กับบริษัทเอกชน ด้วยเงื่อนไขที่บริษัทเอกชนสร้างความยืดหยุ่นในการลงทุนปลูกยาสูบ ชาวชุมชนตำบลภูซางจึงเริ่มหันมาปลูกยาสูบขายกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกับบ้านสถาน บ้านหนองเลา บ้านฮวก และบ้านทุ่งคิ้ว

อย่างไรก็ตาม นอกจากยาสูบแล้ว ชาวชุมชนในหลายๆ บ้าน อาทิ บ้านหนองเลา และบ้านทุ่งคิ้ว ยังให้ความสำคัญกับการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่เริ่มเป็นที่ต้องการของตลาด อาทิ กระเทียม และ

ถั่วลิสง การเปลี่ยนแปลงที่ตามมาคือ ชาวบ้านเลิกปลูกฝ้าย และหันไปซื้อค้ายสำเร็จรูปในเขตตำบลภูซาง เพื่อมาทอผ้ามากขึ้น สาเหตุเป็นเพราะว่าในสมัยนั้น ผ้าฝ้ายและเสื้อผ้าสำเร็จรูปเริ่มหาซื้อได้ง่ายขึ้นชาวบ้านจึงเลือกซื้อมาใส่หรือทอจากค้ายสำเร็จรูป ซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่าการปลูกฝ้ายด้วยตนเอง

รัฐบาลเริ่มหันมาเปิดการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นเหตุให้ชาวลาวและชาวไทยในพื้นที่พรมแดนเริ่มกลับมาทำการค้าขายของป่า เครื่องเทศ และพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว ถั่วลิสง และยาสูบ ในช่วงเวลานี้ หลายคนเดินทางเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ และอีกจำนวนไม่น้อยเดินทางไปขายแรงงานยังต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศซาอุดีอาระเบีย และญี่ปุ่น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ในยุคนี้ที่ดินเริ่มเป็นสินค้าอย่างชัดเจน ตามทิศทางการส่งเสริมการลงทุนภายใต้กรอบของการเปิดประเทศ ที่ดินหลายๆ แปลงเริ่มเปลี่ยนมือด้วยการขายเป็นสินค้าให้กับนักการเมืองและนายทุน โดยเฉพาะที่ดินในแถบพรมแดน บริเวณบ้านฮวก และที่ดินในบริเวณริมถนนจากอำเภอเชียงคำ เข้าพื้นที่อำเภอภูซาง และตำบลภูซาง ตลอดจนที่ดินบริเวณโดยรอบอุทยานแห่งชาติภูซาง และทางขึ้นภูชี้ฟ้า

พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๔๗

ยุคยางพารา การท่องเที่ยว และการค้าข้ามพรมแดน

เมื่อที่ดินเริ่มกลายเป็นสินค้า อีกทั้งเกษตรกรหรือชาวบ้าน เริ่มเห็นว่าการไปขายแรงงาน น่าจะมีช่องทางการสร้างรายได้ที่ดีกว่าการทำการเกษตร จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ คือ ชาวบ้านยังนิยมไปขายแรงงานในต่างประเทศ โดยเริ่มขยายไปประเทศในแถบใกล้เคียงเพิ่มมากขึ้น อาทิ เกาหลี ไต้หวัน และสิงคโปร์ รวมทั้งในเมืองใหญ่ๆ ของประเทศไทย

สำหรับชาวบ้านที่ไม่สามารถไปขายแรงงานได้ และยังคงทำการเกษตรอยู่ ได้เริ่มหันมาลงทุนปลูกยางพารามากขึ้นตามทิศทางที่รัฐบาลส่งเสริม ชาวบ้านหลายคนใช้พื้นที่ที่เคยปลูกข้าวโพดมาเป็นพื้นที่ปลูกยางพารา อีกทั้งย้ายข้าวโพดไปปลูกในนาข้าวหลังจากทำนาเสร็จ และย้ายกระเทียมเข้าไปปลูกในพื้นที่ที่รืมน้ำหรือพื้นที่ไร่เพิ่มมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากการปลูกกระเทียมพื้นเมืองมาเป็น "กระเทียมโช" ที่ดูแลง่ายกว่าแทน การลงทุนปลูกยางคังกล่าว มีผลกระทบที่สำคัญหลายประการ คือ เริ่มมีการรุกรานที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าและพื้นที่รืมน้ำเพิ่มมากขึ้น ชาวชุมชนเริ่มเป็นหนี้เป็นสินด้วยการหันมาลงทุนปลูกยางพาราและการทำเกษตรเข้มข้น อาทิ ข้าวโพด ๒ รอบต่อปีในพื้นที่นา

ในช่วงเวลานี้ ค่านิยมเรื่องการท่องเที่ยวเป็นอีกกระแสหนึ่งที่เริ่มเปลี่ยนพื้นที่ตำบลภูซางให้มีภาพลักษณ์ของการเป็นพื้นที่แห่งการท่องเที่ยว เช่น น้ำตกภูซาง อุทยานแห่งชาติภูซาง เส้นทางไปสู่ภูชี้ฟ้า ภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทลื้อ ที่นำเสนอผ่านผ้าฝ้ายทอมือ การเป็นพื้นที่พรมแดนที่ทำให้เกิดตลาดพรมแดนไทย-ลาวที่บ้านฮวก และเกิดการสร้างที่พัก ร้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เริ่มมีนายทุนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาลงทุนมากขึ้น และมีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว อาทิ กลุ่มแม่บ้านผ้าทอไทลื้อ และกลุ่มถักโครเช่

พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๑

ยุคระดมความคิด เพื่อพัฒนา

จากการแพร่กระจายของพืชเชิงพาณิชย์ ชนิดใหม่ คือ ยางพารา นอกจากจะนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูก ซึ่งบางกรณีเข้าไปแทนที่การปลูกข้าวโพด หากแต่บางกรณีเริ่มนำไปสู่การรุกรานพื้นที่ป่าเพื่อเพาะปลูกเพิ่มขึ้น ยางพารายังเป็นพืชพาณิชย์ที่มักมีการใช้ปุ๋ยเคมี และยาปราบศัตรูพืชที่ค่อนข้างเข้มข้น

เมื่อชาวภูซางประสบกับปัญหาด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม คินเลื่อมสภาพ เนื่องจากการใช้สารเคมีทำเกษตรอย่างมาก และดินขาดการปรับ

สภาพเพราะมีการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง ไม่พักดิน ซึ่งทางชุมชนตระหนักถึงปัญหานี้ และได้มีการช่วยระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหา โดยส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดความรู้ในการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อปรับสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้เองและจำหน่าย โดยได้มีการจัดการอบรมประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหานี้ อีกทั้งยังมีการรณรงค์ลดการเผาป่า และการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี อีกทั้ง ทางด้านศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม พบว่า วิถีรุ่น และเยาวชนห่างหายจากวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งชุมชนพยายามแก้ปัญหาโดยการส่งเสริมการ

สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่และสืบต่อไป โดยได้รับการส่งเสริมจากองค์กรนอกชุมชน นอกจากนี้ การดำรงชีพของชาวบ้านเริ่มมีลักษณะเป็นบริโภคนิยม เนื่องจากการเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทำให้ชาวบ้านบริโภคตามกระแสของสังคม เน้นความสะดวกสบาย จนทำให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ ละทิ้งวิถีปฏิบัติดั้งเดิม เช่น การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ และการหาของป่าเพื่อบริโภค โดยหันไปซื้อเพื่อการบริโภคแทน

■ กุณฑาบล

กุณฑาบการรักษารธรรมชาติ

รักษารป่าไม้และแหล่งน้ำ

ค้ำบลภูซางเป็นค้ำบลที่มีรักษารธรรมชาติที่ยังคงอุดมสมบูรณ์มากมาย อาทิ แหล่งน้ำ น้ำตก และป่าไม้ ทั้งป่าชุมชน ป่าสงวน และป่าเขตอุทยาน โดยจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ที่สำคัญได้ ดังนี้

๑. ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๓ แห่ง
๒. ป่าอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑ แห่ง
๓. น้ำตกธรรมชาติ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่
 - อุทยานแห่งชาติน้ำตกภูซาง
 - น้ำตกห้วยโป่งผา

๔. ป่าชุมชน จำนวน ๑๐ แห่ง

๕. ลำน้ำเปือย เปรียบเสมือนเป็นเส้นโลหิตใหญ่ของค้ำบลซึ่งไหลผ่านทุกหมู่บ้าน

ด้วยควมที่ค้ำบลภูซาง ยังเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยรักษารธรรมชาติ ทั้งดิน น้ำ และป่า จึงทำให้ปัจจุบัน ค้ำบลภูซางเหมาะแก่การเป็นพื้นที่ใช้สอยทั้งในเรื่องการเกษตร อาทิ การปลูกข้าว ข้าวโพด กระเทียม หอมแดง และยางพารา ซึ่งหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปีและการเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมกับธรรมชาติ จนทำให้ปัจจุบันพบว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตลอดทั้งปี และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กุณฑาบวัฒนธรรมและประเพณี

ชาวชุมชนภูซางมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะกับวัฒนธรรมไทลื้อและวัฒนธรรมล้านนา ซึ่งพบว่าชาวบ้านทั้ง ๒ ชาติพันธุ์หลัก ยังคงดำรงรักษาและถือปฏิบัติสืบต่อกันมา อีกทั้งยังผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทยศูนย์กลางได้อย่างลงตัวอีกด้วย โดยมีวัฒนธรรมเด่นๆ ดังนี้ คือ

๑. พิธีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุของหมู่บ้าน
๒. ประเพณีการสงฆ์พระในวันสำคัญทางศาสนา
๓. ประเพณีการตานก๋วยสลาก
๔. ประเพณีข้าวพญา ฮีคฮอยมะเก่า จาวภูซาง

ทุนทางศักยภาพชุมชน

ชาวชุมชน มีการต่อยอดและพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

๑) องค์ความรู้ต่างๆ ได้แก่ องค์ความรู้ในการจัดการป่าการจัดการที่ดิน และการจัดการน้ำ อีกทั้งฐานทางวัฒนธรรมต่างๆ โดยเฉพาะกับวัฒนธรรมความเป็นไทลื้อ ทั้งการตั้งบ้านเรือน ภาษา การทอผ้า การแต่งกาย และวัฒนธรรมจารีตต่างๆ

๒) นักพัฒนา เครือข่ายและการรวมกลุ่ม มีอยู่ทั้งในส่วนของภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น และนักพัฒนาชาวบ้าน อีกทั้งยังมีเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่รอบด้าน การรวมกลุ่ม กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ มีทั้งกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยการรวมตัวของชาวบ้านเองและกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เกิดการรวมตัวกันขึ้นมาเพื่อใช้ฐานทุนเดิมของตำบลที่มีอยู่ พัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ๗ ลักษณะ ดังนี้

๑ การรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพเพื่อหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพ ระดมทุน และสร้างหลักประกันในการประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มผักโครเชอร์ และกลุ่มทอผ้าไทลื้อ ซึ่งตั้งอยู่ที่ บ้านสถานหมู่ที่ ๕ และบ้านพระธาตุภูช้าง

๒ กลุ่มที่หนุนเสริมให้เกิดวินัยในการออม การระดมทุนเพื่อการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดสวัสดิการเพื่อการยังชีพ ประกอบด้วย กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ที่หนุนเสริมการออม การให้กู้ยืมของสมาชิกของกลุ่ม, กองทุน กข.คจ. เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่สร้างวินัยการออมในทุกเดือนของวันที่ ๑ และสนับสนุนให้สมาชิกไปลงทุนทำการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาคือการค้าขาย กองทุนธนาคารหมู่บ้านรักษป่า กลุ่มแม่บ้านออมทรัพย์ มีกิจกรรมการออมทรัพย์กู้ยืมและการชำระเงินกู้ยืมของทุกเดือน และกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ซึ่งมีการรวมกลุ่มกันของชาวบ้านทุกหมู่บ้านเพื่อสนับสนุนงานศพเป็นรายหัว คือ รายละ ๒๐ บาท

๓ กลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม ปัจจุบันตำบลภูช้างเริ่มมีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น เพื่อจัดกิจกรรมและช่วยเหลือกัน เฉพาะกับกลุ่มของคน อาทิ กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้สูงอายุรวมกลุ่มกันเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางสังคม ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านรวมตัวกันเพื่อหนุนเสริมการออม และระดมทุนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในการเรื่องเงินกู้ 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เข้าร่วมโครงการรักษป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง
ในระยะที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๑ เดิมทีตำบลภูซางเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเรื่องป่าถูกรุกล้ำทำลาย โดยเฉพาะในบริเวณ
พื้นที่ป่าต้นน้ำ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกเปลี่ยนเพื่อทำเกษตรเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะไร่ข้าวโพดหรือสวน
ยางพารา อย่างไรก็ตามทางตำบลได้ร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ๑ ล้านไร่ ซึ่งได้หนุนให้

ตำบลภูซางมีส่วนร่วมในการปลูกป่า จำนวน ๕,๐๐๐ ไร่ อีกทั้งสนับสนุนทุนผ่านสมาคมพัฒนาประชากร
และชุมชน (PDA) ในการก่อตั้งธนาคารรักษป่าขึ้น ด้วยเป็นพื้นที่ซึ่งมีทุนเดิมในการทำงาน เมื่อได้ร่วมงาน
กับโครงการฯ และเป็นการทำงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเกิดความพอเพียงอย่างแท้จริงและเป็น
หนทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของการสร้างสังคมแห่งความพอเพียงในตำบล

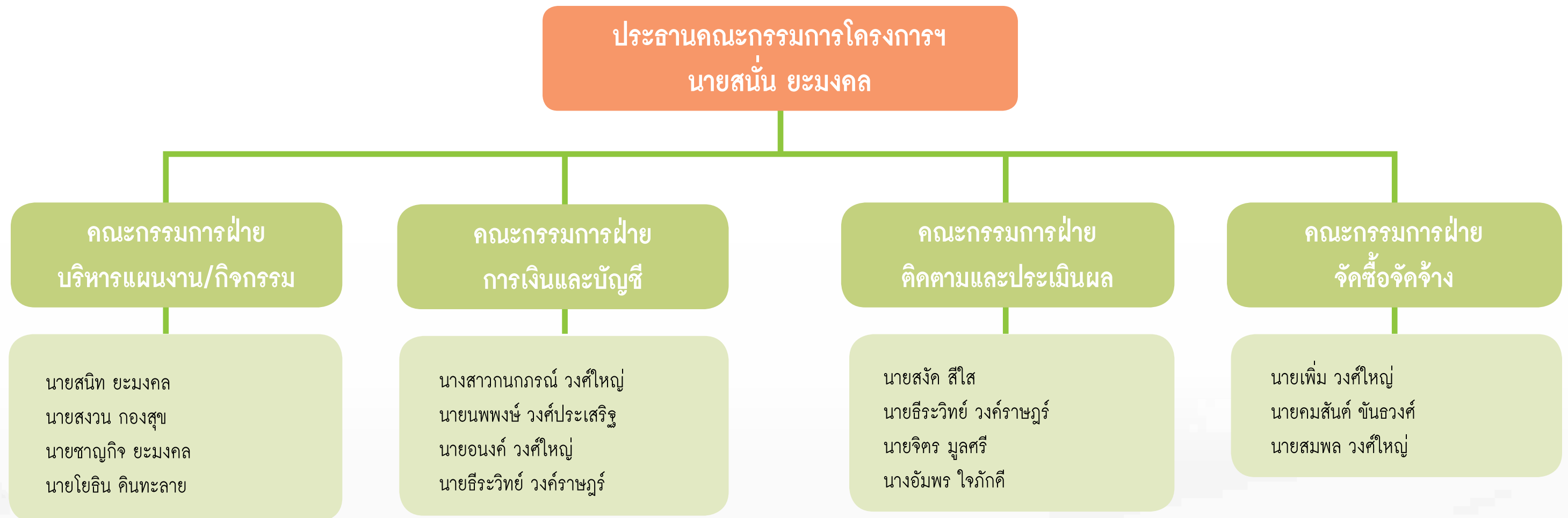
คณะกรรมการโครงการฯ ถึง ๓๒ คน และต่างฝ่ายต่างก็ต้องการงบประมาณเพื่อนำไปทำกิจกรรมที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของตน ทำให้การทำงานในช่วงแรกของคณะกรรมการโครงการฯ มีความซับซ้อนและเกิดปัญหามาก ซึ่งปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จนท้ายที่สุดได้คณะกรรมการโครงการฯ ที่มีโครงสร้าง ดังนี้

■ กลไกการขับเคลื่อน คณะกรรมการโครงการฯ

การจัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ชุดแรกจำนวน ๑๕ คน โดยเบื้องต้นเน้นไปที่แกนนำในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการทำงาน อาทิ นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน อสม. รวมทั้งครัวเรือนพอเพียงอาสาที่จัดตั้งขึ้นในภายหลัง อย่างไรก็ตาม การทำงานในช่วงแรกเนื่องจากคณะกรรมการโครงการฯ เป็นกลุ่มคนที่มาจากหลายภาคส่วน คือ ส่วนท้องถิ่นท้องถิ่นและชาวบ้าน ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่แตกต่างกันในการทำงาน จึงมีการดึงเอาบุคคลทำงานที่เป็นของแต่ละฝ่ายเข้ามา ทำให้สุดท้ายมี

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลภูซาง

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่โครงการฯ ที่มีบทบาทในการเคลื่อนงานสู่ตำบลวิถีพอเพียงมีด้วยกัน ๓ คน คือ

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล

มีบทบาทในการทำงานหลักอยู่ที่การเคลื่อนงานระดับตำบลให้เป็นรูปธรรม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประจำตำบลเป็นคนในพื้นที่และมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมและชาวชุมชนในฐานะที่เป็นคนท้องถิ่น จึงสามารถขับเคลื่อนงานในระดับตำบลได้เป็นอย่างดี

เจ้าหน้าที่ประจำภาค

มีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ประจำตำบล ในฐานะที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ หรือพี่เลี้ยง เพื่อคอยหนุนเสริมการเคลื่อนงานในระดับตำบล นอกจากนี้ยังสนับสนุนในเรื่องของการจัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ รวมถึงคอยชี้แนะเพื่อพัฒนามุมมองที่สำคัญ อันเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนงานของโครงการฯ

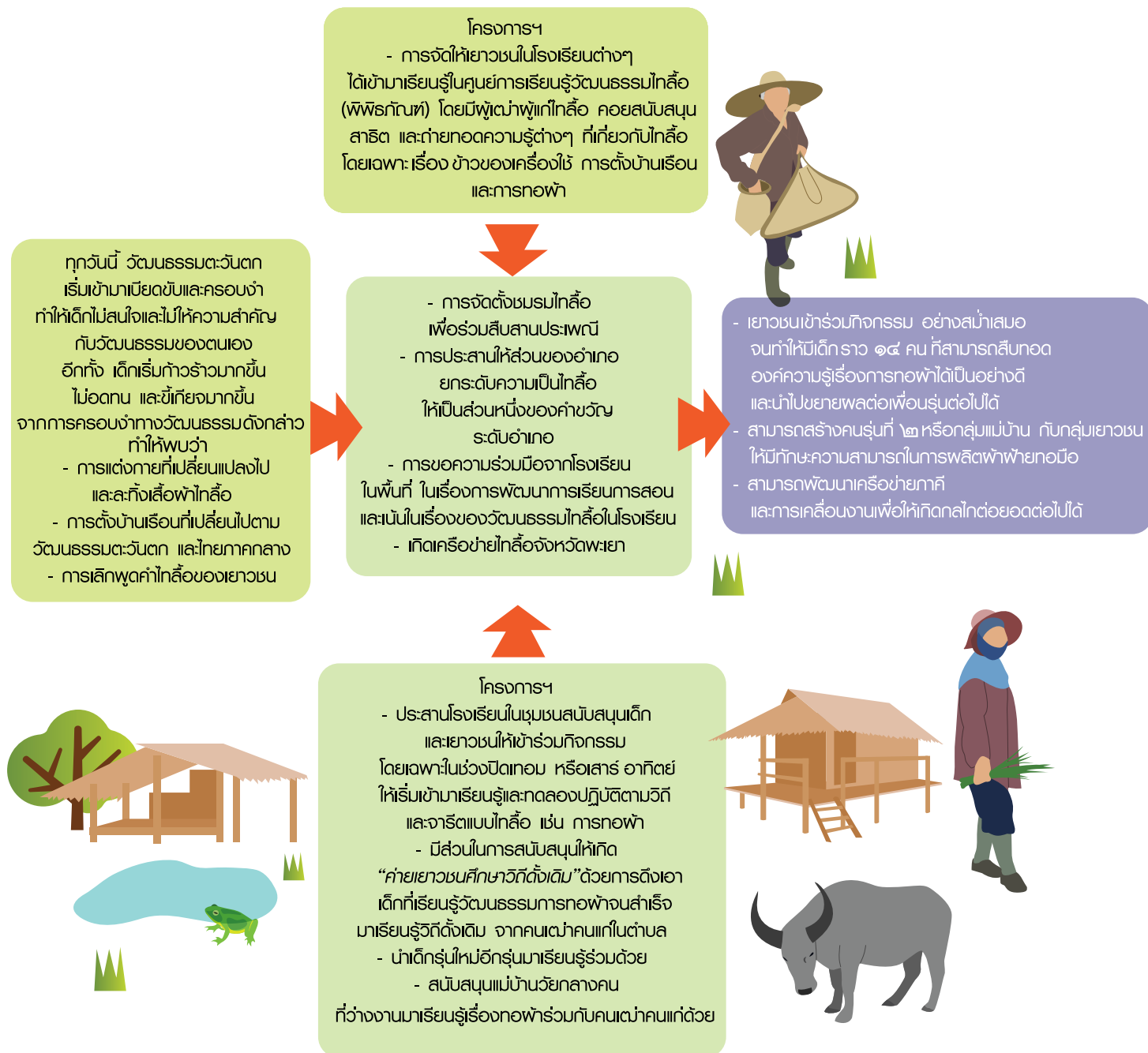
ที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ประจำภาค มีหลักว่าการทำงานต้องปล่อยให้เจ้าหน้าที่ประจำตำบลมีพื้นที่ในการพัฒนาตนเอง ทั้งในเรื่องของทักษะ ความรู้ และความชำนาญ อาทิ การเปิดโอกาสให้มีการทำเวทีชาวบ้าน ประชุม และสรุปบทเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ที่ปรึกษาภาค

ที่ปรึกษาภาค จะมีบทบาทในการทำงานที่เป็นเสมือนพี่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำกับเจ้าหน้าที่ประจำภาคและเจ้าหน้าที่ประจำตำบล โดยเปิดโอกาสให้มีการถกเถียง และมีส่วนร่วมในการออกแบบการทำงานที่เหมาะสมกับบริบท และเงื่อนไขของตำบลเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังทำหน้าที่ชี้แจงและทำความเข้าใจโครงการฯ ต่อคณะกรรมการโครงการฯ นอกจากนี้ หากพบปัญหาหรือข้อจำกัดในการทำงานต่อภาคส่วนใดๆ ที่ปรึกษาภาค มีบทบาทในการชี้แจงและหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อภาคส่วนต่างๆ ร่วมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ประจำภาค และเจ้าหน้าที่ประจำตำบล ได้พัฒนาทักษะ ความรู้ และความชำนาญในการทำงานทั้งในระดับตำบล ระดับโซน และระดับภาคอีกด้วย 💧

■ **รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่**
การจัดการ และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทลื้อ

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาได้เน้นให้ผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสสั่งสอน และ สืบทอดความเป็นไทลื้อ อีกทั้งมีการจัดตั้งชมรมไทลื้อเพื่อร่วมสืบสานประเพณี รวมไปถึงการประสานในส่วนของอำเภอให้ยกระดับความเป็นไทลื้อ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญระดับอำเภอ และมีการขอความร่วมมือจากโรงเรียนในพื้นที่ในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นในเรื่องของวัฒนธรรมไทลื้อ ในโรงเรียน

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา คณะกรรมการในส่วนของวัฒนธรรมไทลื้อ ระดับตำบล มีส่วนในการจัดการและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทลื้อ ร่วมกับระดับ อำเภอและระดับจังหวัด ในรูปแบบของ "เครือข่ายไทลื้อจังหวัดพะเยา" โดยเป็น ศูนย์ที่มีบทบาทในเรื่องของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทลื้อเอาไว้ ทั้งในเรื่องการ ทอผ้า ข้าวของเครื่องใช้แบบไทลื้อ การตั้งบ้านเรือนแบบไทลื้อ และการดำรงชีพ แบบไทลื้อ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชมรมไทลื้อจังหวัดพะเยา คอย เชื่อมประสาน และช่วยจุดประกายการทำงานอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ยังมีภาคีภายในพื้นที่อย่าง อบต.ภูซาง ช่วยสนับสนุนงานวัฒนธรรม บางส่วนที่เป็นงานพิธีกรรมประจำปี

ความเป็นไทลื้อในสมัยก่อน มักสะท้อนผ่านวิถีชีวิตที่สำคัญ ๔ ประการ คือ วิถีและประเพณีไทลื้อ การแต่งกาย การสร้างบ้านและ ภาษา ชาวไทลื้อกล่าวว่าชีวิตคั่งกล่าว มีความใกล้เคียงและคล้ายคลึง กับวัฒนธรรมต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนบน อาทิ วัฒนธรรมไทใหญ่ และรองลงมาคือวัฒนธรรมคนเมือง ที่สะท้อนผ่าน การทอผ้า อาหารการกิน ประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ

การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทลื้อพบว่า ทุกวันนี้ วัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามาเบียดขับและครอบงำ ทำให้เด็กไม่สนใจ และให้ความสำคัญ กับวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งเด็กเริ่มก้าวร้าว ไม่อดทน และขี้เกียจมากขึ้นจากการครอบงำทางวัฒนธรรม ทำให้คน ในชุมชนละทิ้งเสื้อผ้าไทลื้อ การตั้งบ้านเรือนที่เปลี่ยนไปตามวัฒนธรรม ตะวันตก และไทยภาคกลาง การเลิกพูดคำไทลื้อของเยาวชน

การหนุนเสริมของโครงการฯ

การทำงานด้วยทุนเดิมที่ผ่านมา คณะกรรมการ โครงการฯ เห็นว่าคนตำบลภูซาง มีศูนย์กลางของ การรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งบนฐานของวัฒนธรรม ไทลื้อ ดังนั้น การดำเนินงานที่ผ่านมาคณะกรรมการ โครงการฯ จึงพยายามดึงเอาคณะกรรมการ คูแลวัฒนธรรมไทลื้อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ การ เคลื่อนงานสู่การเป็นตำบลวิถีพอเพียง โดยมีความตั้งใจ ที่จะต่อยอดการเคลื่อนงานจัดการ และอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทลื้อต่อไป

โครงการฯ เน้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดให้เยาวชนในโรงเรียนต่างๆ ได้เข้ามาเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทลื้อ (พิพิธภัณฑ์) โดยมีผู้เฒ่าผู้แก่ไทลื้อ คอยสนับสนุน สาธิต และถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับไทลื้อ โดยเฉพาะกับข้าวของเครื่องใช้ การตั้งบ้านเรือน และการทอผ้า โดยกลุ่มเป้าหมายของการสืบทอดวัฒนธรรมไทลื้อนั้น เน้นไปที่กลุ่มเยาวชนตั้งแต่ชั้นประถมขึ้นไป โดยเฉพาะกับเยาวชนในโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่ โดยที่ผ่านมาคณะกรรมการโครงการฯ ได้ประสานให้ทางโรงเรียนในชุมชนสนับสนุนเด็กและเยาวชนให้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอม หรือเสาร์อาทิตย์ ให้เริ่มเข้ามาเรียนรู้ และทดลองปฏิบัติตามวิถีและจารีตแบบไทลื้อ เช่น การทอผ้า

เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอได้เรียนรู้กระบวนการทั้งหมด จนทำให้มีเด็กราว ๑๔ คน ที่สามารถสืบทอดองค์ความรู้เรื่องการทอผ้าได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปขยายผลสู่เพื่อนๆ รุ่นต่อไปได้ จนปัจจุบันเริ่มมีกลไกในการขยายผลต่อ โครงการฯ ยังมีส่วนในการสนับสนุนให้เกิด “ค่ายเยาวชนศึกษาวิถีดั้งเดิม” ด้วยการดึงเอาเด็กที่เรียนรู้วัฒนธรรมการทอผ้าจนสำเร็จ มาเรียนรู้วิถีดั้งเดิม จากคนเฒ่าคนแก่ในตำบล อีกทั้งนำเด็กรุ่นใหม่อีกรุ่นมาเรียนรู้ร่วมด้วย นอกจากนี้โครงการฯ ยังสนับสนุนเอาแม่บ้านวัยกลางคน ที่ว่างงานมาเรียนรู้เรื่องทอผ้าร่วมกับคนเฒ่าคนแก่ด้วย

นอกจากจะสามารถสร้างคนรุ่นที่ ๒ หรือกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มเยาวชน ให้มีทักษะความสามารถในการผลิตผ้าฝ้ายทอมือ อันเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นไทลื้อได้แล้ว ยังสามารถพัฒนาเครือข่ายภาคี และการเคลื่อนงานเพื่อให้เกิดกลไกต่อยอดต่อไปได้

การพัฒนาครัวเรือนพอเพียงอาสา

ตำบลภูซาง เคยเป็นพื้นที่การทำงานของสหกรณ์จังหวัดพะเยา และ อกส. ที่เคยนำบัญชีครัวเรือนมาส่งเสริมให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้ฝึกหัดทำเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินผ่านการบริหารจัดการเงินเพื่อลดรายจ่ายต่างๆ อีกทั้งยังนำความรู้เรื่องการทำน้ายาอเนกประสงค์ (โดยครู กศน.) การทำน้าหมักชีวภาพมาเผยแพร่ให้ชาวบ้านในฝึกทำใช้กันเองในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการทำงานไม่มีการจัดตั้งกลไกการทำงานที่เป็นหมู่คณะ และการติดตามประเมินผลที่ดีจึงทำให้โครงการเลิกล้ม และไม่เห็นผลเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม การทำบัญชีครัวเรือนเมื่อครั้งที่ผ่านมา ทำให้เกิดผู้รู้หรือวิทยากรที่พอจะแนะนำหรือเสริมต่อการทำบัญชีครัวเรือนให้กับชาวบ้านได้ อย่างน้อย ๓ คน คือ ผล มีศรี อดีตครัวเรือนพอเพียงอาสาดีเด่น คำเนิน อดีตเจ้าหน้าที่สำนักงานบัญชี จ. พะเยา (สหกรณ์พะเยา) และสมชาย วงศ์ใหญ่ ต่อมาโครงการฯ เข้ามาหนุนเสริม โดยมีการจัดตั้งทำงานใน ๒ ระดับ คือระดับโครงการที่ดูแลครัวเรือนพอเพียงอาสาทั้งตำบล โดยมีหน้าที่ทำแผน กิจกรรม และหนุนเสริมงานครัวเรือนพอเพียงอาสา ในขณะที่อีกระดับคือระดับหมู่บ้าน ที่มีการจัดตั้งหัวหน้าครัวเรือนพอเพียงอาสา เพื่อทำหน้าที่ติดตามงานครัวเรือนพอเพียงอาสา

โดยกระบวนการทำงานที่ผ่านมา งานครัวเรือนพอเพียงอาสาได้มีการเก็บข้อมูล ECEN และผ่านกระบวนการคืนข้อมูลให้กับครัวเรือนพอเพียงอาสา ทำให้ครัวเรือนพอเพียงอาสาแต่ละครัวเรือนมีการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องราวรับรายจ่ายอยู่บ้าง โดยเฉพาะในส่วนของค่าอาหารการกิน และค่าใช้จ่ายในเรื่องการเกษตร เป็นต้น อีกทั้งยังมีการเก็บข้อมูล เรื่องของการลงทุนภาคการเกษตรอย่างไม่เป็นทางการของแต่ละครัวเรือน เพื่อนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้โครงการฯ ยังหนุนเสริมกิจกรรมอื่นๆ อาทิ การปลูกอยู่ปลูกกิน การเลี้ยงปลา - กบ - ไก่ การเพาะเห็ด และการทำน้ายาเอนกประสงค์

ผลจากการหนุนเสริมสามารถแก้ไขปัญหาที่สำคัญดังนี้ คือ

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับครัวเรือน (ครัวเรือนพอเพียงอาสา) ประกอบด้วย

๑. ทำให้ครัวเรือนพอเพียงอาสาได้เรียนรู้แนวทางที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความพอเพียง รวมทั้งยังร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้เหล่านี้กับพื้นที่อีกด้วย
๒. ทำให้ได้คนทำงานที่มีความตั้งใจ ความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาในการทำงานเพิ่มมากขึ้น
๓. ครัวเรือนพอเพียงอาสาเริ่มลดรายจ่าย หลากๆ ครัวเรือนที่ทำบัญชีครัวเรือน เริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่องของการลดรายจ่ายอย่างชัดเจน

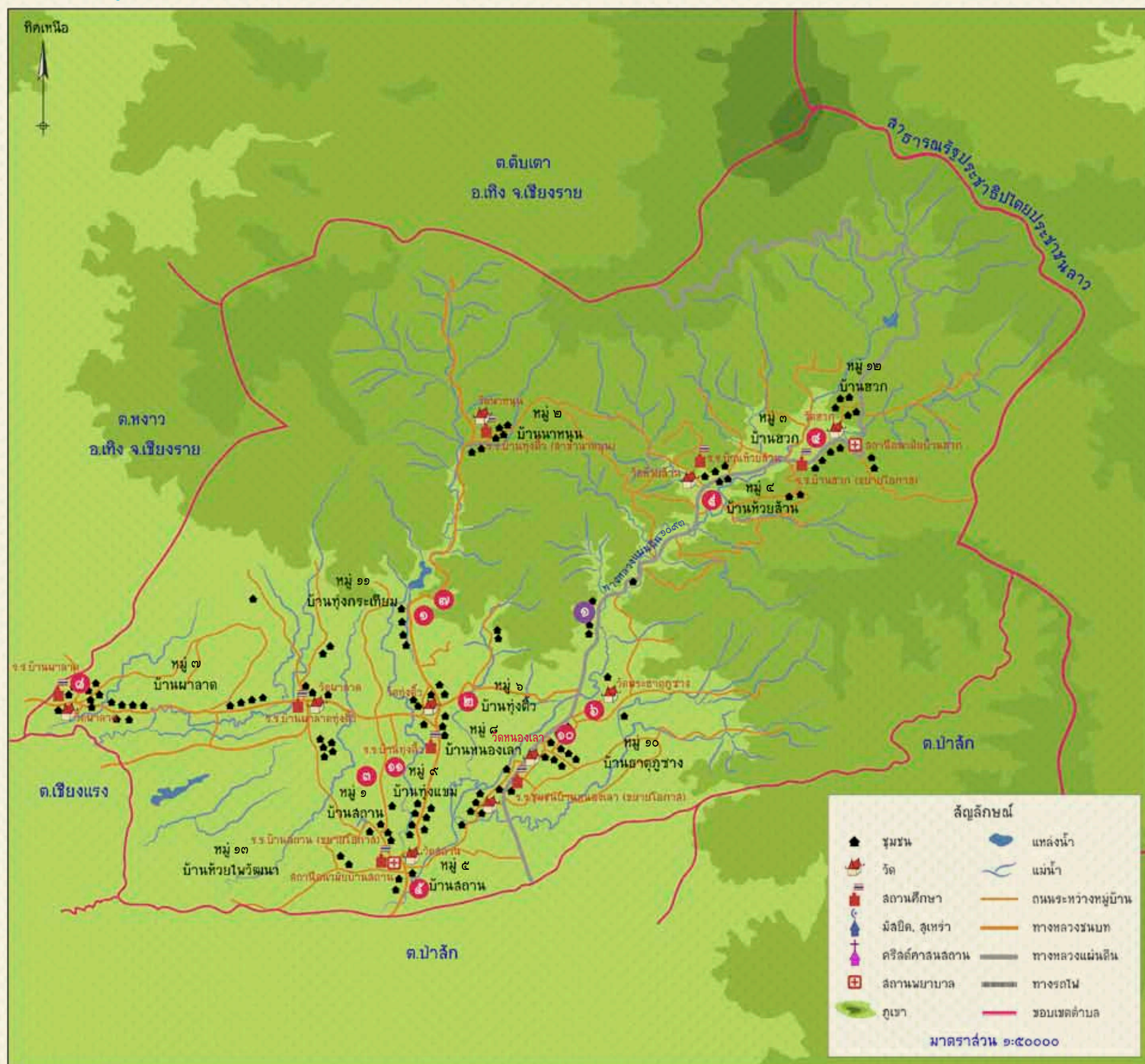
๔. ครัวเรือนพอเพียงอาสาทุกครัวเรือนเริ่มสร้างและ

ต่อยอด "การปลูกอยู่ปลูกกิน" ด้วยการกันพื้นที่ส่วนหนึ่งมาปลูกผักสวนครัว โดยเฉพาะพื้นที่ริมถนนบริเวณหน้าบ้าน อีกทั้งยังใช้วัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตที่หาเองได้ในครัวเรือนหรือชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ ในบางครัวเรือนยังหันมาเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ประโยชน์ในเรื่องของการบริโภคและขายในระดับครัวเรือน

๕. สามารถสร้างวินัยในการออม จนนำไปสู่การลดหนี้สิน และมีเงินออมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง 💧

■ แผนที่ความรู้

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลภูซาง

ครัวเรือนอาสาพอเพียง

- ๑ นายณพพงษ์ วงศ์ประเสริฐ หมู่ ๑๐

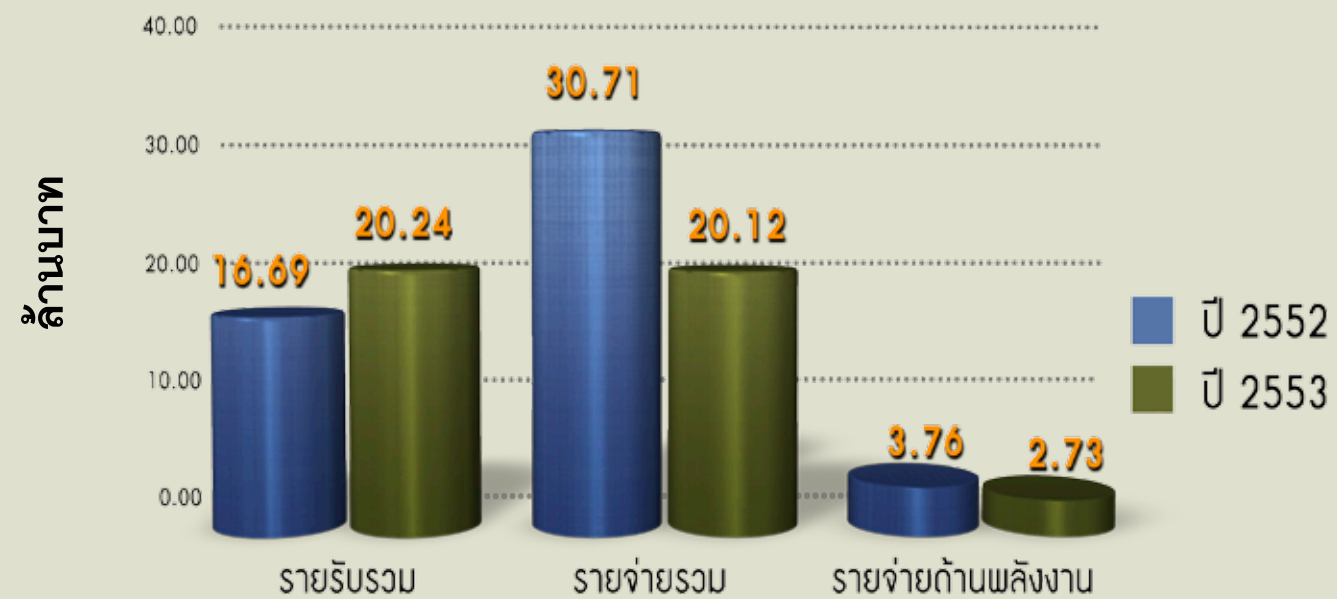
จุดเรียนรู้

- ๑ จุดเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ : กลุ่มทำปุ๋ยหมัก หมู่ ๗
- ๒ จุดเรียนรู้กลุ่มอาชีพเสริม : กลุ่มเพาะเห็ด หมู่ ๑๑
- ๓ จุดเรียนรู้ด้านบัญชีครัวเรือน หมู่ ๑
- ๔ จุดเรียนรู้ด้านพลังงาน หมู่ ๔
- ๕ จุดเรียนรู้วัฒนธรรมไทลื้อ : บ้านไทลื้อ หมู่ ๕
- ๖ จุดเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้าน : สวนสมุนไพรบุรณารักษ์ หมู่ ๑๐
- ๗ จุดเรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ ๑
- ๘ ธนาคารหมู่บ้านรักษป่า บ้านซวก หมู่ ๓
- ๙ ศูนย์การเรียนรู้อ่างเก็บน้ำฝายห้วยไฟ หมู่ ๑๑
- ๑๐ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ ๖
- ๑๑ อุทยานแห่งชาติน้ำตกภูซาง หมู่ ๑๐

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงานในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ พบว่า รายรับรวมปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๓.๕๕ ล้านบาท คิดเป็น ๒๑% ของรายรับรวมปี ๒๕๕๒ ส่วน รายจ่ายรวม ปี ๒๕๕๓ ลดลงจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๑๐.๕๘ ล้านบาท คิดเป็น ๓๕% ของรายจ่ายรวมปี ๒๕๕๒ และรายจ่ายด้านพลังงาน ปี ๒๕๕๓ ลดลงจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๑.๐๓ ล้านบาท คิดเป็น ๒๘% ของรายจ่ายปี ๒๕๕๒ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ ข้อมูลเปรียบเทียบรายรับรวม รายจ่ายรวม และรายจ่ายด้านพลังงานระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

หน่วย : กิโลกรัม CO₂

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงจากการทำกิจกรรม
ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

คำนวณทางลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้ ๔๐,๖๓๖ กิโลกรัม จากการปลูกต้นไม้ และการแปรรูป
ผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุธรรมชาติ

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	40,600
แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุธรรมชาติ	36
รวม	40,636

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ

๑. นายผล มีศรี : เกษตรผสมผสาน
๒. นายอนงค์ วงศ์ใหญ่ : ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน
๓. นายสมชาย วงศ์ใหญ่ : บัณฑิตหัวเรื้อน

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นางอุ้นเรือง บัวดี	๒๑. นายธิ สุปินะ	๔๑. นางคำปุ่น วงศ์ใหญ่	๖๑. นายผล มีศรี
๒. นางเกียงคำ คำขาย	๒๒. นายอินปั้น สมแก้ว	๔๒. นางลำจวน จันทรเขียว	๖๒. นายโยธิน คินทะลาย
๓. นายแก้ว จันทรอินทร์	๒๓. นายมานัส สมแก้ว	๔๓. นางดาวเรือง ชูเสน	๖๓. นางคำปัน แสงหล้า
๔. นางคำเนิน ทาบุญ	๒๔. นายมานิตย์ ริเป็น	๔๔. นางไพรวัลย์ บัวแดง	๖๔. นายสาม วงศ์ใหญ่
๕. นายจันทรคำ วงศ์ราษฎร์	๒๕. นายจิ้น นูเว	๔๕. นายสมาน สถาน	๖๕. นายสุรเดช หอมนาน
๖. นางรัตนาพร วงศ์ใหญ่	๒๖. นายบุญยืน เข้มทอง	๔๖. นางคำเซย ผ่านพัฒนาสวัสดิ์	๖๖. นายสงค์ สีใส
๗. นายอนงค์ วงศ์ใหญ่	๒๗. นายอนุศาสตร์ สุริยา	๔๗. นายสิทธิชัย วงศ์ใหญ่	๖๗. นางแสงจันทร์ ประกอบศรี
๘. นายสมชาย วงศ์ใหญ่	๒๘. นางปภาดา หน่อหล้า	๔๘. นายมนัส วงศ์ใหญ่	๖๘. นางควย วงศ์ใหญ่
๙. นายสมเกียรติ บัวแดง	๒๙. นางศรีทอง จันจุม	๔๙. นายคมสันต์ ชันธะวงศ์	๖๙. นางมุกดา กันแก้ว
๑๐. นายสมพล วงศ์ใหญ่	๓๐. นางอ้อย ศรีวิชัย	๕๐. นางสุนีย์ มาลอม	๗๐. นางคำอุ้น สถาน
๑๑. นายประเสริฐ จันทรสระภู	๓๑. นายจ่างรงค์ วงศ์ใหญ่	๕๑. นางรพีพรรณ วงศ์ใหญ่	๗๑. นายสุกคำ ผาคี
๑๒. นายพุทธ สมของ	๓๒. นายปรีภูมิ วงศ์ใหญ่	๕๒. นางคำแดง แสงหล้า	๗๒. นางจันทร์ดี บัวด้
๑๓. นายอเนก ไชยสถาน	๓๓. นางสมสวย รินคำ	๕๓. นางชิตชัย มาลอม	๗๓. นางนันทวัน สีใส
๑๔. นายเจริญ วงศ์ใหญ่	๓๔. นายยศสินทร นูเว	๕๔. นางลำจวน พวงมาลา	๗๔. นางสมจิตร ยะมงคล
๑๕. นางสุวิรา อนุรักษโพธิ์	๓๕. นายจำเนียร ไชยวงศ์	๕๕. นางดาวเรือง บัวด้	๗๕. นายจันทร วงศ์ใหญ่
๑๖. นายสิน วงศ์ใหญ่	๓๖. นายอนุพงษ์ ใจวิถี	๕๖. นางผกา หวนคำ	๗๖. นายพล วงศ์ประเสริฐ
๑๗. นายสมหมาย ผาคี	๓๗. นางเพ็ญ วงศ์ใหญ่	๕๗. นางมอญ วงศ์ใหญ่	๗๗. นายประภาส วงศ์ใหญ่
๑๘. นายวิสูตร วงศ์ใหญ่	๓๘. นางคำของ มณีมัน	๕๘. นางคำรง ศรีสวัสดิ์	๗๘. นางลพ วิละแสง
๑๙. นายเผือก รุ่งเรือง	๓๙. นางคำพันธุ์ ใจใหญ่	๕๙. นายสงวน กองสุข	๗๙. นายจำรัส ผาลมณ
๒๐. นายพรม ชมพู	๔๐. นางอำพรรณ บุญเพ็ง	๖๐. นายสมควร ไชยนามน	๘๐. นายคำผล ยะมงคล

๘๑. นายวาสน์ ยะมงคล	๘๖. นางสมัย ขอดคำ	๑๑๑. นางจารุวรรณ ศรีสมบัติ	๑๒๖. นายกันทา ใจพิพัคคี
๘๒. นายเพิ่ม วงศ์ใหญ่	๘๗. นายประกอบ วงศ์ใหญ่	๑๑๒. นายคำ บัวด้	๑๒๗. นางพลอย วงศ์ใหญ่
๘๓. นายสนั่น ยะมงคล	๘๘. นายวรพล คึกหา	๑๑๓. นางกอยเหมอย แซ่ย่าง	๑๒๘. นางจันเพ็ญ วงศ์ใหญ่
๘๔. นายพะยอม ศรีจันทร์	๘๙. นางเพียร วิละแสง	๑๑๔. นางนพรัตน์ แซ่ฟุ้ง	๑๒๙. นางแจ่ม วงศ์ใหญ่
๘๕. นายสนิท ยะมงคล	๑๐๐. นางศศิ ไวกอสง	๑๑๕. นางนิตยา คันทามูล	๑๓๐. นางคำเพียร วงศ์ใหญ่
๘๖. นายชาญกิจ ยะมงคล	๑๐๑. นางสาวเพชร จักรที่	๑๑๖. นายธีระวิทย์ วงศ์ราษฎร์	๑๓๑. นางคำหล้า วงศ์ใหญ่
๘๗. นางนงนุช พรหมใจจอม	๑๐๒. นางชุมพร วิละแสง	๑๑๗. นายพิทักษ์ถิ่น กองสุข	๑๓๒. นางอบอร ปัญญาจิน
๘๘. นางคำนาง จอมเจริญ	๑๐๓. นางวัฒนา วันดี	๑๑๘. นางภาวินี คำภารินทร์	๑๓๓. นางเดือนเพ็ญ วงศ์ใหญ่
๘๙. นายมานัส พิษคี	๑๐๔. นางพองจันทร์ คึกหา	๑๑๙. นายพยับ อริยะกอง	๑๓๔. นางเกสร วงศ์ใหญ่
๙๐. นางภัสสร คอนแท่น	๑๐๕. นางจันสุข แสงศรีจันทร์	๑๒๐. นายบุญสิงห์ การสุข	๑๓๕. นางอัมพร ใจภักดี
๙๑. นายอังการ มุจรินทร์	๑๐๖. นางแหลบ ปิ่นศักดิ์	๑๒๑. นายวิรัตน์ ใจอารีย์	๑๓๖. นายสน วงศ์ใหญ่
๙๒. นายเสาร์ ขอดคำ	๑๐๗. นางบัวจันทร์ มีชัย	๑๒๒. นางวันเพ็ญ สิงห์ชัย	๑๓๗. นางแสงออน บัวด้
๙๓. นายสวาท สถาน	๑๐๘. นางวรรณ อินทร์ซี่	๑๒๓. นายคำ สมแก้ว	๑๓๘. นางยิ้ม ปิยะเลิศ
๙๔. นายสมหมาย ขอดคำ	๑๐๙. นายอำนวย บุญแรง	๑๒๔. นายประเสริฐ สมแก้ว	
๙๕. นายแก้ว วงศ์ใหญ่	๑๑๐. นางบุญราญ วิละแสง	๑๒๕. นายวันชัย ธรรมศิริ	

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นายชัยชนะ ยะมงคล
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นางสาวฐานันท์ อาตุอินจันทร์
ที่ปรึกษาภาค	นายมงคล พนมมิตร

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐
www.pttplc.com